

Animovaný film

(sbírka jednotlivin)

1940–2008

Inventář

Název archivu:	Národní filmový archiv, Praha
Název archivní pomůcky:	Animovaný film (sbírka jednotlivin)
Časový rozsah pomůcky:	1940–1988
Druh archivní pomůcky:	Inventář
Číslo listu NAD:	179
Evidenční číslo pomůcky:	137
Jméno zpracovatele:	Mgr. Tichá Lucie
Místo a rok vyhotovení archivní pomůcky:	Hradištko pod Medníkem, 2011

I. Obsah

I.	Obsah	II
II.	Vývoj a dějiny archivního souboru	III
III.	Archivní charakteristika archivního souboru	IV
IV.	Obsahový rozbor archivního souboru	IV
V.	Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky	IV
VI.	Inventární seznam	1
VII.	Stručné biografie původců archivního souboru	4
VIII.	Seznam použité literatury	8

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

Archivní sbírka *Animovaný film (sbírka jednotlivin)*, uložená v Národním filmovém archivu (dále jen NFA), byla postupně utvářena z několika jednotlivých dokumentů, které se vztahují k tvorbě českého animovaného filmu.

Podstatnou část sbírky představují materiály předané NFA v roce 1997 Jiřím Šebestíkem, zejména čtyři scénáře¹ s originálními kresbami Adolfa Borna a Jiřího Kalouska, čtyři tabla s celkem 18 fotografiemi tvůrců českého animovaného filmu a další archiválie. Součástí sbírky se také staly kopie 45 fotografií pracovníků ateliéru *AFIT*, které v témže roce zapůjčila NFA Zdena Skřípková.

První fáze zpracování archivní sbírky *Animovaný film* byla zahájena v roce 1997, kdy ji pracovnice oddělení písemných archiválií NFA (dále jen OPA NFA) Helena Malinová zaevidovala, uspořádala a přírůstkovými čísly označila dochované scénáře a materiály týkající se českého animovaného filmu. Sběrka byla evidována pomocí prozatímního inventáře a kartotéky.

Soubor se však i nadále rozrůstal, v listopadu roku 1998 do něho byly zařazeny tři kresby Štefana Bednára, dva akvarely Zdeňka Milera (všechny získány od J. Šebestíka) a technický scénář animovaného filmu *Jak Žofka pořádala slavnostní představení*. V roce 2000 byl do sbírky zařazen dopis Hermíny Týrlové, v roce 2002 propagační album společnosti *MISI-Film* a v roce 2007 náčrty ateliérů Jiřího Trnky.

V roce 2011 bylo přistoupeno ke zrevidování a adjustaci sbírky, při níž byla jména filmových tvůrců a společností abecedně seřazena a dokumenty jednotlivých původců označeny inventárními a přírůstkovými čísly. Vytvořen byl prozatímní inventární seznam začínající chronologicky řazenými scénáři animovaných filmů. Následují další inventární jednotky, z nichž každá je tvořena písemnostmi jedné osobnosti (příp. společnosti). V roce 1997 sepsala H. Malinová také stručné biografie původců archivního souboru. Ty byly v roce 2011 zrevidovány, doplněny a připojeny na závěr prozatímního inventárního seznamu.

---

¹ Na všech čtyřech filmech se J. Šebestík podílel jako vedoucí výroby.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Významnou část archivní sbírky *Animovaný film* představují scénáře animovaných filmů, natočených v 70. a 80. letech 20. století ve studiu *Bratři v triku*. Všechny scénáře obsahují černobílé (výjimečně kolorované) kresby jednotlivých filmových obrazů, které jsou doprovázeny strojopisným nebo rukopisným textem.

Dále sbírka obsahuje samostatná výtvarná díla, fotografie a písemné dokumenty (především korespondenci a osobní doklady) – rukopisy či strojopisy. Součástí sbírky je také jeden trojrozměrný předmět, plechová tabulka s číslem popisným bývalého sídla studia animovaného filmu na Klárově.

Všechny písemné archiválie jsou v českém jazyce. Fyzický stav archiválií je uspokojivý, restaurátorského zásahu není třeba.

IV. Obsahový rozbor archivního souboru

Sbírka obsahuje jednotlivé materiály vztahující se k českému animovanému filmu a jeho tvůrcům. Jedná se o dokumenty různé povahy i obsahu, vzniklé z činnosti pracovníků studia animovaného filmu *Bratři v triku* (Adolf Born, Jaroslav Doubrava, Miloš Macourek, Božena Možíšová, Jiří Šebestík, Jiří Trnka), přerovského studia *MISI*, Hermíny Týrlové a slovenského výtvarníka Štefana Bednára. Nejčastěji jsou zde zastoupena výtvarná díla uvedených původců (kresby ve scénářích, samostatné výtvarné návrhy Š. Bednára a Z. Milera), fotografie kreslených záběrů (v propagačním albu studia kreslených filmů *MISI*) a portrétní fotografie (zaměstnanců studia *AFIT*). Nalezneme zde také písemné dokumenty, zejména korespondenci a písemnosti autobiografické povahy.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky

Dochované materiály archivní sbírky (1 karton) jsou uloženy v depozitáři NFA na Hradištku. Sbírkou uspořádala, úvod sepsala a inventární seznam sestavila Mgr. Lucie Tichá v prosinci 2011.

V roce 2017 byla sbírka doplněna o část akvizice Michaely Mertové (kurátorky animovaného filmu NFA), která obsahovala plakáty a kresby k filmům: MÍR JEJICH DUŠI, FIMFÁRUM DVĚ (2x), NA PŮDĚ ANEB KDO MÁ DNESKA NAROZENINY?, THE FIGHTER, plakáty k asijským filmům, plakát ze stálé expozice kresleného a loutkového filmu Státní zámek Kratochvíle, plakát z festivalu Kresleného a loutkového filmu, plakát k přehlídce Jiřího Trnky – ty byly vybrány a předány do Sbírký plakátů k českým i zahraničním filmům pod přírůstkovými čísly 11469a/36108–9, 11078a/36110, 11079a/36111, 9367a/36107, 11470a/36112, 11468a/36106, 11474a/36116, 11475a/36117, 11476a/36118, 11477a/36119, 11472a/36114, 11471a/36113, 11473a/36111. Zbytek materiálu byl uložen do sbírky Animovaného filmu, jedná se o paspartovanou scénu ze studentského filmu NOČNÍČEK, a Těžký je život (nás?) umělců, ultrafány z filmu HRA O NAFTU, FAIR PLAY, SLUNEČNÁ LAGUNA a POZOR, BONBÓN! a animaci žvlů k filmu NA PŮDĚ ANEB KDO MÁ DNESKA NAROZENINY.

Informace z těchto dodatků již nejsou zohledněny v rámci rejstříků.

(Kristýna Doležalová)

V červenci roku 2017 byla sbírka doplněna o parte Hermíny Týrlové a jeho kopii, které bylo zařazeno pod přírůstové č. 8/2.

(Kristýna Doležalová)

VI. Inventární seznam

<i>inv. č. přír. č.</i>	<i>obsah</i>	<i>časový rozsah</i>	<i>č. ev. jedn.²</i>
1	Scénáře		1
1/1	<i>Dorotka a zpěvák</i> (režie Božena Možišová); technický scénář, fol. 26.	[1972]	
1/2	<i>Ze života dětí</i> (režie Adolf Born, Jaroslav Doubrava, Miloš Macourek); technický scénář, fol. 26.	1977	
1/3	<i>Jak Žofka pořádala slavnostní představení</i> (režie Adolf Born, Jaroslav Doubrava, Miloš Macourek); technický scénář, fol. 31. ³	[1986]	
1/4	<i>Jak Žofka překazila chuligánům spády</i> (režie Adolf Born, Jaroslav Doubrava, Miloš Macourek); technický scénář, fol. 37.	[1988]	
1/5	<i>Jak se Žofka stala ředitelkou v ZOO</i> (režie Adolf Born, Jaroslav Doubrava, Miloš Macourek); technický scénář, fol. 33.	[1988]	
2	Ateliér filmových triků AFIT		1
2/1	Fotografie zaměstnanců AFITu; kopie, 45 ks. ⁴	1944	
2/2	Tabla s fotografiemi zaměstnanců AFITu; 4 ks, 18 fotografií.	1952–1953	
2/3	Fotografie zaměstnanců AFITu; 1 ks.	s.d.	
3	Bednár Štefan (1909–1976)⁵		
3/1	<i>O dvanácti měsíčkách</i> ; kresba, 27,5x31 cm.	[1960]	desky 1
3/2	Dtto; 44x31,5 cm.	[1960]	desky 1
3/3	Dtto; 44,5x33 cm.	[1960]	desky 1

² Není-li uvedeno jinak, jedná se o karton.

³ Zařazeno dodatečně, dne 24.3.1998 předala vedoucí OPA NFA Mgr. Jitka Panznerová.

⁴ Stejná sada 45 fotografií byla zařazena do *Sbirky fotografických civilních portrétů českých filmových osobností* (list NAD č. 8), sign. P 2238, př. č. 501796-840 (AFIT).

⁵ Zařazeno dodatečně, dne 31.3.1998 předala J. Panznerová.

4	Miler Zdeněk (1921–2011)	1
4/1	<i>O milionáři, který ukradl slunce</i> ; výtvarný návrh k animovanému filmu, 29x19,5 cm.	1948
4/2	<i>Brigáda</i> ; výtvarný návrh k animovanému filmu, 29x18,5 cm.	1950
5	MISI-Film	1
5/1	Propagační album s fotografií Milana Silnouška a 4 fotografiemi záběrů z animovaných filmů; 29x22 cm, fol. 4. ⁶	1943
6	Šebestík Jiří (1921–1999)	1
6/1	Pracovní knížka J. Šebestíka; kopie, fol. 2.	1940–1945
6/2	Rezoluce osazenstva <i>Československých filmových továren</i> , odd. kreslený film, a firmy <i>AFIT</i> , 1. zápis z 15.5.1945; strojopisná kopie + 2x kopie, fol. 1 + 2.	1945
6/3	Rezoluce osazenstva <i>Československých filmových továren</i> , odd. kreslený film, a firmy <i>AFIT</i> , 2. zápis z 15.5.1945; strojopisná kopie. ⁷	1945
6/4	Rezoluce osazenstva <i>Československých filmových továren</i> , odd. kreslený film, a firmy <i>AFIT</i> , 3. zápis z 17.5.1945; strojopisná kopie.	1945
6/5	Volební program rudé závodní frakce <i>Československých filmových továren</i> , odd. kreslený film; strojopisná kopie.	s.d.
6/6	Pověření J. Šebestíka závodní radou týkající se dosazení rezortního správce; strojopis.	1945
6/7	Fotografie J. Šebestíka s P. Filipovskou a L. Benešem; 1 ks.	s.d.
7	Trnka Jiří (1912–1969)	1
7/1	Dopisy majitelů Trnkových obrazů s odpověďmi na výzvu Čs. filmového ústavu v tisku a v rozhlase (katalogizace díla J. Trnky); 23 ks, fol. 26. ⁸	1970
7/2	Náčrty Trnkových ateliérů; 3 ks. ⁹	s. d.

⁶ Zařazeno dodatečně, dne 23.4.2002 předala J. Panznerová.

⁷ Není-li uvedeno jinak, jedná se o 1 fol.

⁸ Tyto podklady zřejmě nebyly využity, v r. 1970 vydal Čs. filmový ústav publikaci *Jiří Trnka*, kde je uvedena jeho filmografie, ocenění, bibliografie aj., ale nikoliv soupis jeho obrazů.

⁹ Zařazeno dodatečně dne 10.8.2007, předal V. Opěla.

8	Týrlová Hermína (1900–1993)		1
8/1	Dopis H. Týrlové neznámému redaktorovi, odpovídající na dotaz o počátcích své práce na animovaném filmu; strojopis. ¹⁰	1971	
8/2	Parte Hermíny Týrlové; tiskopis s kopií.	1993	
9	Plechová tabulka s domovním číslem 4 sídla <i>Studia kresleného filmu</i> na Klárově. ¹¹	s.d.	1
10	Dodatky		
10/1	Paspartovaná scéna ze studentského filmu NOČNÍČEK (Michal Kubíček, Jan Štancl); 1 ks.	2008	desky 2
10/2	Kresba v paspartě: Těžký je život (nás?) umělců (Luděk Bárta); 1ks.	s. d.	desky 2
10/3	Ultrafán ¹² HRA O NAFTAU (r. L. Čapek); 1ks.	1964	desky 2
10/4	Ultrafán FAIR PLAY (r. E. Hofman); 1 ks.	1982	desky 2
10/5	Ultrafán SLUNEČNÁ LAGUNA (r. M. Kačena); 1 ks.	1990	desky 2
10/6	Ultrafán POZOR, BONBÓN! (r. M. Klikar), TV seriál; 1 ks.	1995	desky 2
	<u>Animace žvlů k filmu NA PŮDĚ ANEB KDO MÁ DNESKA NAROZENINY?</u>		
10/7	Záběry 1–5 s názvem Půda; 306 ks.	2008	desky 3
10/8	Záběr č. 129 L1; 77 ks.	2008	2
10/9	Záběr č. 134 L1 ¹³ ; 65 ks.	2008	2
10/10	Záběr č. 137A; 36 ks.	2008	2
10/11	Záběr č. 137 L2; 69 ks.	2008	2
10/12	Záběr č. 144B; 87 ks.	2008	2
10/13	Záběr č. 145B; 45 ks.	2008	2
10/14	Záběr č. 150 L2; 109 ks.	2008	desky 3
10/15	Záběr č. 157 L3; 119 ks.	2008	2

¹⁰ Zařazeno dodatečně dne 22.11.2000, předal V. Procházka.

¹¹ Provizorní stavba byla zbourána před polovinou 70. let 20 stol. Tabulku předal J. Šebestík 26.11.1997.

¹² Ultrafán je čirá fólie. Používá se ve filmové technice jako podklad pro kreslení titulků a dále v kresleném filmu pro zhotovení kreseb jednotlivých pohybových fází animace.

¹³ Jedna kresba v této složce označena jako záběr č. 129.

10/16	Záběr č. 158 L3; 52 ks.	2008	2
10/17	Záběr č. 165 L1; 39 ks.	2008	2
10/18	Záběr č. 165A L3; 89 ks.	2008	2
10/19	Záběr č. 165D L1; 101 ks.	2008	2
10/20	Záběr č. 195–1 L3; 81 ks.	2008	2
10/21	Záběr č. 195–2 L2; 41 ks.	2008	2
10/22	Záběr č. 207 L1; 20 ks.	2008	3
10/23	Záběr č. 212–1 L1; 44 ks.	2008	3
10/24	Záběr č. 212–2 L2; 69 ks.	2008	3
10/25	Záběr č. 397 L1; 103 ks.	2008	3
10/26	Záběr č. 491A L1; 83 ks.	2008	3
10/27	Záběr č. 492 L1; 62 ks.	2008	3
10/28	Záběr č. 493 L1; 55 ks.	2008	3
10/29	Záběr č. 493B L1; 83 ks.	2008	3
10/30	Záběr č. 495A; 70 ks.	2008	3
10/31	Záběr č. 495 L1; 91 ks.	2008	3
10/32	Záběr č. 496 L1; 48 ks.	2008	3
10/33	Záběr č. 497 L1; 112 ks.	2008	3
10/34	Záběr č. 497A L1–1; 30 ks.	2008	3
10/35	Záběr č. 497A L1–2; 24 ks.	2008	4
10/36	Záběr č. 497A–2 L1; 24 ks.	2008	4
10/37	Záběr č. 497A–1 L3; 29 ks.	2008	4
10/38	Záběr č. 498B–2 L2; 87 ks.	2008	4
10/39	Záběr č. 498C–L1K; 35 ks.	2008	4
10/40	Záběr č. 498C–L2M; 78 ks.	2008	4
10/41	Záběr č. 505 L1; 160 ks.	2008	4
10/42	Záběr č. 509A L1; 46 ks.	2008	4
10/43	Záběr č. 669A L2; 132 ks.	2008	4
10/44	Záběr č. 670A; 51 ks.	2008	4
10/45	Záběr č. 697 L1; 223 ks.	2008	4
10/46	Záběr č. 699 L1; 43 ks.	2008	4
10/47	Záběr č. 699A L1; 85 ks.	2008	4

VII. Stručné biografie původců archivního souboru

Ateliér filmových triků *AFIT*

Viz HURTOVÁ, Jarmila: *AFIT*, 1941–1944 (1948). Inventář. Praha: NFA 2010, s. III–V.

Bednár Štefan (*15.5.1909 Myjava, † 15.1.1976 Bratislava)

Studoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze (dále jen VŠUP), kterou dokončil v roce 1927. Již v době studií začal malovat (veduty, cirkusové a sportovní náměty, volné krajinářské a figurální kompozice), nějaký čas působil také v Paříži. V době první Slovenské republiky spolupracoval na přípravě Slovenského národního povstání pod pseudonymem Šimon Bis. Stal se redaktorem politického týdeníku *Nové slovo* a výtvarníkem povstaleckého tisku. Specializoval se na karikaturu a politickou kresbu (*Trn, Kopřivy, Tvorba, Rudé právo*), je autorem řady letáků a plakátů. Své působení v době povstání literárně zachytil v díle *Dvojník Šimon ide do povstania* a svou následnou ilegality, vězení a pobyt v nacistickém koncentračním táboře v díle *Ďaleko sú fronty, ďaleko je máj*. Je autorem cyklu obrazů s povstaleckými a válečnými motivy, výjimečně však také námětů pohádkových (*O dvanácti měsíčkách*).

Born Adolf (*12.6.1930 České Velenice)

V letech 1949–1950 studoval na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy, poté na VŠUP a Akademii výtvarných umění v Praze. Zabývá se ilustrací, karikaturou, volnou, užitou, filmovou a televizní grafikou a v neposlední řadě také animovaným filmem.

Od roku 1960 spolupracuje s *Krátkým filmem* a dosud realizoval na sedmdesát animovaných filmů. V roce 1972 se stal spolurežisérem v týmu Macourek–Born–Doubrava. Společně natočili mj. filmy *Ze života ptáků* (1973), *Nesmysl* (1974), *Hugo a Bobo* (1975), *Cirkulace* (1976), *Ze života dětí* (1977), *Mach a Šebestová* (1976–1984), *Servis* (1983), *Imago* (1984).

Knižně vydal pět svazků karikatur a grafik, ilustroval na 250 knih, včetně knih Miloše Macourka (např. příběhy Macha a Šebestové, opice Žofky), Alexandra Dumase st. (*Tři mušketýři*), Vojtěcha Steklače (série *Boříkovy lapálie*) ad. Uspořádal více než sedmdesát výstav.

Doubrava Jaroslav (*2.2. 1921 Litovel, † 1997?)

Po gymnáziu studoval na škole uměleckých řemesel v Brně. S kresleným filmem se seznámil ve studiu *AFIT* v Praze, kde začal pracovat jako konturista a kolorista na nedokončené opeře *Orfeus a Eurydika*. Po válce se stal členem kolektivu studia kresleného filmu *Bratři v triku*. Od roku 1948 pracoval jako animátor. Spolupracoval

např. s Jiřím Brdečkou (*Do lesíčka na čekanou*, 1955; *Slůvce M*, 1964; *Metamorfeus*, 1969; *Jsouc na řece mlynář jeden*, 1971; *Horníková růže*, 1974; aj.).

Dlouholetá praxe a animační mistrovství jej nakonec přivedly k vlastní režii. Stal se spolurežisérem v autorské trojici Born–Macourek–Doubrava. Natočil s nimi mj. animované filmy *Co kdyby* (1972), *Ze života ptáků* (1973), *Nesmysl* (1974), *Hugo a Bobo* (1975), *Cirkulace* (1976), *Mindrák* (1981), *Servis* (1983), *Imago* (1984), *O Matyldě s náhradní hlavou* (1985), úspěšný třináctidílný seriál o *Machovi a Šebestové* (1976 – 1984).¹⁴

Macourek Miloš (*2.12.1926 Kroměříž, † 30.9.2002 Praha)

Než se dostal k filmu, vystřídal Miloš Macourek nejružnější profese, od prodavače květin nebo sazeče v tiskárně po lektora katedry literatury a umění. Poté pracoval pět let jako dramaturg na Barrandově, kde ho režisér Lipský požádal o pomoc s nehotovým scénářem komedie *Muž z prvního století* (1961) a objevil v něm mimořádný tvůrčí talent. Tím pro Macourka začala čtyřicetiletá kariéra filmového scenáristy a autora specifického žánru - fantastické crazy komedie, v níž konfrontoval realitu se světy pohádek, comicsů nebo technicky vyspělejší budoucnosti. Nejčastěji spolupracoval s režiséry Oldřichem Lipským (mj. *Happy end*, 1967; *Zabil jsem Einsteina, pánové!*, 1969; *Čtyři vraždy stačí, drahoušku!*, 1970) a Václavem Vorlíčkem (*Kdo chce zabít Jessii?*, 1966; *Pane, vy jste vdova!*, 1970; *Jak utopit dr. Mráčka aneb Konec vodníků v Čechách*, 1974; *Což takhle dát si špenát?*, 1977).

Neméně významnou část Macourkovy tvorby představuje film animovaný. Spolupracoval s Jiřím Brdečkou (*Špatně namalovaná slepice*, 1964), Břetislavem Pojarem (*Biliár*, 1961; *Úvodní slovo pronese*, 1962; *Palác snů*, 1964), Stanislavem Látalem (*Otylie a 1580 kaněk*, 1965) a dalšími významnými tvůrci českého animovaného filmu. Největšího úspěchu však dosáhl s filmy, které natočil společně s A. Bornem a J. Doubravou.

Miler Zdeněk (*21.2.1921 Kladno, † 30.11.2011 Nová Ves pod Pleší)

Po absolvování Státní grafické školy v Praze pokračoval od roku 1938 ve studiu na VŠUP. Studium však musel kvůli válce přerušit a v roce 1941 nastoupil jako výtvarník do Baťových ateliérů kresleného filmu ve Zlíně. Po válce školu dokončil a začal pracovat ve studiu *Bratři v triku*, jemuž také vytvořil firemní logo (tři kudrnaté kluky v námořnických tričkách) a ve kterém zůstal až do roku 2002.

Pod vedením Jiřího Trnky se naučil animaci i základům scenáristiky a byl připraven pro samostatnou animovanou tvorbu. Jeho prvním filmem se stal animovaný příběh *O milionáři, který ukradl slunce* na motivy literárního díla Jiřího Wolker. V 50. letech se začal systematicky věnovat ilustrátorské tvorbě, ve spolupráci s nakladatelstvím *Albatros* vydal přes čtyřicet knih (např. *Cesty formana Šejtročka*, *Kubula a Kuba Kubikula*).

Nejvíce proslul jako tvůrce animovaného seriálu o Krtkovi. Již první film, *Jak Krtěk ke kalhotkám přišel* (1957), byl velice úspěšný. Postupně bylo natočeno více než padesát filmů s krtčkem v hlavní roli.

¹⁴ *Zpravodaj československého filmu* 13, 1987, č. 6, s. 12.

V letech 1960–1961 natočil Z. Miler didaktickou filmovou sérií o štěňátku, které díky své zvědavosti vysvětluje dětem fungování přírodních procesů. V roce 1961 vznikla také výchovná pohádka *O nejbohatším vrabci na světě*. Ve druhé polovině 70. let vytvořil Z. Miler úspěšnou sérií filmů o cvrčkovi a pohádku *O kohoutkovi a slepičce*. Celkem natočil na sedmdesát filmů pro děti a dva snímky pro dospělé (*Rudá stopa*, 1963; *Romance helgolandská*, 1977).

Možišová Božena (*23.3.1920 Praha, † 30.1.2004)

Za 2. světové války začínala v pražském studiu *AFIT*, kde pracovala nejprve jako fázařka. Po válce přešla do *Studia kresleného a loutkového filmu* J. Trnky. Od roku 1967 působila také jako režisérka, začala natáčet samostatně filmy pro děti (mj. *Přírodopis v cylindru*, 1967; *Nehoupat*, 1969; *Medicína*, 1970; seriál *O Dorotce*, 1971–1978; *Mokrý pohádka*, 1976. Kromě toho spolupracovala na animaci filmu *Stvoření světa* (1957), seriálu *Povídání o pejskovi a kočičce*, seriálu *O Krtkovi* a dalších. Postupně se zařadila mezi přední animátory českého animovaného filmu.¹⁵

Šebestík Jiří (*19.4.1921 Olomouc, † 26.9.1999 Praha)

Vystudoval gymnázium a obchodní akademii. Pro animovaný film začal pracovat již za okupace v *AFITu*. V r. 1942 byl jedním ze spoluzakladatelů studio *Bratři v triku*. Po sedmi letech kreslířské praxe (v r. 1952) se ve studiu stal asistentem režie, následující rok vedoucím výroby a v období 1954–1957 zastával funkci zástupce ředitele dokumentárního a zpravodajského filmu. Od roku 1957 byl vedoucím výroby, produkčně se podílel téměř na všech animovaných filmech Eduarda Hofmana, Jiřího Brdečky, Václava Bedřicha, Jaroslava Doubravy a Břetislava Pojara a Zdeňka Milera. Společně s Petrem Nárožným nazpíval ústřední píseň k úspěšnému seriálu o Machovi a Šebestové a o opici Žofce.¹⁶

Trnka Jiří (*24.2.1912 Plzeň, † 30.12.1969 Praha)

Po absolvování obecné školy (1918–23) studoval J. Trnka na reálce v Plzni, kde pod vedením Jiřího Skupy získal základy pro svou pozdější výtvarnou, divadelní i filmovou tvorbu. V roce 1927 reálku opustil, krátce se učil cukrářem a zámečnickem. V roce 1929 začal na Skupův podnět studovat na VŠUP v Praze.

Již během studií přispíval J. Trnka svými kresbami do novin a časopisů, začal ilustrovat knihy. Jako scénograf, autor loutek, příležitostný režisér a autor textů spolupracoval se Skupovým Divadlem Spejbla a Hurvínka v Plzni. V roce 1936 založil v pražském divadle Rokoko vlastní loutkovou scénu a začal se výrazněji věnovat knižní ilustraci (např. *Miša Kulička*, 1939; *Broučci*, 1941; *Pohádky tisíce a jedné noci*, 1956). V období let 1941–1944 spolupracoval jako jevištní a kostýmní výtvarník s Národním divadlem, podílel se také na výpravách filmů v barrandovských ateliérech. V roce 1945 se stal uměleckým vedoucím studia kresleného filmu *Bratři v triku*. Od roku 1946 se

¹⁵ MUNKOVÁ, Alena: *Kreslené filmy Boženy Možišové*. Film a doba 24, červen 1978, č. 6, s. 357–359.

¹⁶ *Filmový přehled*, 1984, č. 4, s. 42. Rozhovor s J. Šebestíkem viz *Film a doba* 26, prosinec 1980, č. 12, s. 673. Těž *Scéna* 10, 28.10.1985, č. 21–22, s. 7.

v novém ateliéru začal věnovat animovanému loutkovému filmu. Jeho tvorba vynikala osobitou poetickou imaginací a humorem, charakteristickou pohybovou stylizací a nápaditým propojením výtvarné a hudební složky filmu. V roce 1967 byl Trnka jmenován profesorem VŠUP a do své smrti zde vedl ateliér ilustrace a užité grafiky.

Jako výtvarník, režisér a scenárista vytvořil řadu animovaných filmů, pracoval s technikou filmu kresleného (mj. *Zasadil dědek řepu*, 1945; *Zvířátka a petrovští*, 1946; *Pérák a SS*, 1946; *Jak stařeček měnil, až vyměnil*, 1953; *Proč UNESCO?*, 1959), papírkového (*Veselý cirkus*, 1951; *Dva mrazíci*, 1954), maňáskového (*Kuťásek a Kutilka*, 1955) a především filmu loutkového (mj. *Čertův mlýn*, 1949; *Román s basou*, 1949; *Cirkus Hurvínek*, 1955; *Ruka*, 1964). Mezinárodní úspěch sklidily zejména Trnkovy loutkové celovečerní filmy: *Špalíček* (1947), *Císařův slavík* (1948), *Bajaja* (1950), *Staré pověsti české* (1952), *Dobrý voják Švejk* (1954–1955) a *Sen noci svatojanské* (1959). Výtvarně navrhl také řadu kreslených a loutkových filmů režisérů Stanislava Látala, Břetislava Pojara a Eduarda Hofmana. V 50. letech vytvořil kostýmy k filmu *Byl jednou jeden král* (1954, r. Bořivoj Zeman) a husitské trilogii Otakara Vávry (*Jan Hus*, 1954; *Jan Žižka*, 1955; *Proti všem*, 1957).

Týrlová Hermína (*11.12.1900 Březové Hory, † 3.5.1993 Zlín)

V polovině 20. let 20. století začala spolupracovat s průkopníkem českého animovaného filmu Karlem Dodalem¹⁷ na tvorbě kreslených filmových reklam pro *Elektajournal* a *AFIT* v Praze. V práci pro animovaný film pokračovala i za okupace, kdy přešla (v r. 1941) do zlínských filmových ateliérů a v roce 1943 zde natočila první československý loutkový film *Ferda Mravenec*. Po polovině 40. let natočila na válku reagující *Vzpouřu hraček* a lyrickou *Ukolébavku*, ve kterých zkombovala hraný film s loutkovým. V následujících letech se zaměřila na klasické loutkové pohádky (*Pasáček vepřů*, 1958; *Zlatovláska*, 1955; *Pohádka o drakovi*, 1953; *Vláček kolejíček*, 1959). Snažila se využít pro animovaný film nejrůznější materiály (*Vlněná pohádka*, 1964; *Kulička*, 1963; *Korálková pohádka*, 1968) někdy opět kombinovala loutkový film s hraným (*Ztracená panenka*, 1959).

---

¹⁷ H. Týrlová se později stala manželkou K. Dodala, ve 30. letech se rozvedli a ona se vrátila ke svému dívčímu jménu. Se svým bývalým manželem ještě dalších šest let spolupracovala, než se před vypuknutím války rozhodl emigrovat do Spojených států amerických.

VIII. Seznam použité literatury

- Československý biografický slovník. Praha: Encyklopedický institut ČSAV, ACADEMIA 1992.
- HAVELKA, Jiří: *Kronika našeho filmu 1898 – 1965*. Praha: Filmový ústav 1967.
- KARASOVÁ, Jindra: *Tvůrci animovaného filmu (Kdo je kdo v animovaném filmu)*. Praha: Filmový ústav 1965.
- POŠ, Jan: *Výtvarníci animovaného filmu*. Praha: Odeon 1990.
- ŠTÁBLA, Zdeněk: *Data a fakta z dějin čs. kinematografie 1896–1945*, sv. 3 a 4. Praha: Čs. filmový ústav 1990.
- ŠTORCHOVÁ, Helena: *Animovaný film*. Praha: Odeon, Edice Soudobé české umění 1985.

Název archivní pomůcky: Animovaný film
(sbírka jednotlivin)

Časový rozsah pomůcky: 1940–2008

Počet evidenčních jednotek: 4 kartony (1940–2008)
65 fotografií
(1944, 1952–1953, s.d.)
1 album (1943)

Jiné: 5 technických scénářů
(1972–1988)
3 213 kreseb [1960]–2008, s.
d.
2 výtvarné návrhy (1948,
1950)
1 jiný (2008)

Počet inventárních jednotek: 10

Rozsah zpřístupněných archiválií: 0,55 bm

Stav ke dni: 27. 7. 2017

Archivní sbírku zpracovala: Mgr. Lucie Tichá

Pomůcku sestavila: Mgr. Lucie Tichá

Počet stran: IV + 10

Číslo jednací: NFA 2269/2011

Pomůcku schválil: 22. 12. 2011
Datum

.....
Vladimír Opěla
ředitel NFA

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012–2013

Název sbírky: **Animovaný film (sbírka jednotlivin)**

Datum provedení Generální inventury NAD: 17. 8. 2012

	<i>počet (ks)</i>	<i>inv.č.¹⁸</i>	<i>Uložení (kart.)</i>	<i>poznámky</i>
Kartony				
Kartony	1			
Úřední knihy a rukopisy				
Rukopisy	5	1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/5	1	
Mapy, plány, tech. výkresy, kresby				
Kresby	5	3/1, 3/2, 3/3, 4/1, 4/2	1	
Fotografické archiválie				
Fotografie papír. podl. (revidované)	65			
Jiné				
Jiné A	2	5/1, 9	9	Album fotografií, plechová tabulka č. p.

Ověřená metráž: 0,12 bm

Vyhotovil: Jarmila Hurtová

¹⁸ Inventární číslo a údaje o uložení jsou uvedeny pouze u nově vykázaných dílčích evidenčních jednotek. Údaje v kulatých závorkách za inventárními čísly znamenají počet kusů dílčí evidenční jednotky v daném inventárním čísle. V případě jednoho kusu se údaj „(1)“ neuvádí.